

**Nansen Dialogue Center -
Montenegro**

Watch dog "NATO"

VI kvartalni izvještaj 13. jun 2009

I PRETHODNE INFORMACIJE

Međunarodne aktivnosti

- Na samitu šefova država i vlada zemalja članica NATO-a, održanom početkom aprila u Strazburu i Kelu, pozitivno ocijenjen dosadašnji učinak Crne Gore u atlantskim integracijama. Vođe NATO-a poručile i da će Sjeverno-atlantski savjet, krovno tijelo Alijanse, uskoro odgovoriti na crnogorski zahtjev za dobijanje statusa kandidata. U Deklaraciji samita poručeno da će Sjeverno-atlantski savjet u stalnom zasjedanja (na nivou ambasadora) uskoro odgovoriti na zahtjev Crne Gore da učestvuje u Akcionom planu za članstvo. S obzirom na to da to tijelo zasjeda najmanje jednom mjesečno, odluka o zahtjevu Crne Gore može biti donijeta bilo kad do kraja godine.

- I na proljećnom zasjedanju Parlamentarne skupštine NATO, koja je održana krajem maja u norveškom gradu Oslu, ocijenjeno da je Crna Gora napredovala u pridruživanju NATO, a podržani su njeni "napori i krupni koraci" koje je do sada napravila.

- Nakon parlamentarnih izbora održanih krajem marta, Crne Gora sredinom juna dobila novu/staru vladu, a u resorima od najvećeg značaja za atlantske integracije nije bilo kadrovskih promjena. Nakon izbora Vlade ponovljeno da su članstvo u EU i NATO i dalje strateški prioriteti Crne Gore u narednom periodu.

- Novi/stari premijer, Milo Đukanović poručio da nema potrebe za zaokretima kada su u pitanju strateški ciljevi državne politike Crne Gore, a to su EU i NATO, te da će se njegova Vlada zalagati da nastavak atlantskih integracija, jer je za Crnu Goru bezbjednosno korisno da bude dio NATO-a. Đukanović kazao da referendum o ulasku Crne Gore u NATO nije propisan ni jednim zakonskim aktom i poručio da je sklon varijanti da se o tome odlučuje u Skupštini.

- Crna Gora je nastavila sa sprovođenjem konkretnih aktivnosti iz dva najvažnija procesa koja razvija zajedno sa Alijansom – Proces planiranja i revizije (PARP), koji se odnosi na odbrambene reforme i Individualni partnerski akcioni plan (IPAP), sveobuhvatini političko-bezbjednosni proces.

- Najavljeno da će Crna Gora najkasnije do ljeta potpisati sporazum sa Sjevernoatlantskim savezom o učešću crnogorske Vojske u NATO vođenoj operaciji ISAF u Avganistanu. Bilateralnim sporazumom sa Alijansom, Crna Gora će biti "prepoznata kao ne-NATO država koja daje doprinos ISAF misiji u Avganistanu". To je i posljednja formalna prepreka da se crnogorski vojnici nađu u ISAF-u, nakon što je usvojen Zakon o misijama, a Skupština donijela odluku da se u Avganistan uputi tročlani vojno-medicinski tim.

- Nakon posjete navrših vojnih zvaničnika vojske Njemačke, najavljeno da će prva crnogorska jedinica u Avganistanu biti dio njemačkog kontigenta u Sjevernom regionu te bliskoistočne zemlje. U međuvremenu, za obuku jedinice koji će do kraja godine biti upućena u ISAF operaciju u Avganistanu, angažovana američka kompanija MPRI, poznata po obuci plaćeničke vojske. Iz Njemačke su stigle primjedbe na izbor kompanije.

- Ministarstvo odbrane Bugarske ponudilo je da se medicinski tim Vojske CG u ISAF misiji u Avganistanu pridruži bugarskoj vojnoj bolnici u toj zemlji. Prema ranije donijetoj odluci, medicinski tim VCG trebalo bi da se pridruži savezničkim jedinicama u Kabulu u avgustu ove godine.

- Crna Gora i zvanično podnijela kandidaturu Savezničkoj komandi za operacije NATO-a za zemlju domaćina pomorske vježbe "Cooperative Mako", a koja će se održati u drugoj polovini juna 2010. godine. Vježbe iz ciklusa "Cooperative Mako" spadaju u jedne od najvažnijih godišnjih vježbovni aktivnosti NATO-a, a pored snaga zemalja-članica Alijanse, u njima učestvuju i pripadnici oružanih snaga država-članica Partnerstva za mir (PfP) i "Mediterranskog dijaloga", dok su članice "Istanbulske inicijative za saradnju" (ICI) posmatrači.

- U Budvi održana Finalna planska konferencije za organizaciju najveće NATO vježbe "Kombajnd Endeavor 2009", na kojoj je učestvovalo više od 300 najviših vojnih zvaničnika i 43 NATO i partnerske zemlje. Ta NATO vježba je jedna od najvećih godišnjih savezničkih aktivnosti u Evropi posljednjih 14 godina, a Crna Gora je izabrana da bude domaćin finalne planske konferencije za tu vježbu.

- Crnu Goru posjetio još jedan brod I flote američke ratne mornarice. Fregata „Klaking“ Mornarice SAD boravila u trodnevnoj radnoj i prijateljskoj posjeti Mornarici VCG.

- Pukovnik Zoran Bošković imenovan je za vojnog atašea Crne Gore u Njemačkoj. Posljednjih mjeseci, Bošković je obavljao funkciju šefa Odsjeka za međunarodnu odbrambenu saradnju Ministarstva odbrane. Takođe, za crnogorskog oficira za vezu u Združenoj komandi NATO u Napulju imenovan poručnik bojnog broda Željko Ojdanić.

Zakonska regulativa

- Iako je to bilo planirano za decembar prošle godine, a zatim i za prvo ovogodišnje zasjedanje crnogorskog parlamenta, još nijesu donijeti novi Zakoni o vojsci i obrani. Zakon o parlamentarnom nadzoru službi bezbjednosti i dalje u formi nacрта. Nastavljena izrada Strategijskog pregleda odbrane (SDR) ključnog dokumenta koji će odrediti budući izgled crnogorskog sistema odbrane.

- Iako je novi saziv crnogorskog parlamenta izabran prije skoro dva mjeseca, još nije konstituisan Odbor za bezbjednost i odbranu. Opozicione stranke su zahtjevale da njihov predstavnik bude na čelu tog tijela, ali im nije udovoljeno.

- Nakon Zakona o misijama, koji je usvojen krajem prošle godine, i odluke o slanju medicinskog tima već u avgustu, Vlada je nedavno donijela dvije uredbe koje pobliže definišu buduće aktivnosti države u toj oblasti. Prva uredba se odnosi na zarade crnogorskih građana dok su na dužnosti u nekoj od mirovnih misija ili međunarodnih vojnih operacija, a druga uredba propisuje uslove za učešće, obuku i opremanje takvih jedinica ili timova. Ti propisi definišu da pripadnici vojske, policije i državni službenici mogu ići u misije samo na dobrovoljnoj osnovi, moraju imati samo crnogorsko državljanstvo, adekvatnu obuku i opremu, ali još nije donijeta odluka kolike će im biti novčane naknade za taj posao.

- Najavljeno da će crnogorski parlament uskoro donijeti odluku o upućivanju voda crnogorske vojske u misiju ISAF u Avganistanu.

- Nansen dijalog centar započeo projekat podrške formiranja i rada posebnih odbora u okviru svake partije koji će se baviti pitanjima bezbjednosti. Ideja za realizaciju programa rezultat evidentne potrebe za obrazovanjem svih struktura društva, a posebno političkih partija, na temu bezbjednosti. Program se realizuje uz podršku Ambasade SAD u Podgorici.

- U Osnovnom sudu u Podgorici sredinom maja počelo suđenje državi Crnoj Gori po osnovu četiri tužbe porodica iz mjesta Murino kod Plava, čiji su članovi poginuli 30. aprila 1999. godine tokom NATO bombardovanja.

- U Crnoj Gori još uvijek nije kvalitetno regulisan status privatnih kompanija, koje se bave obezbjeđenjem. Niko do sada na javnoj sceni nije aktuelizovao ovo pitanje, koje je dio procesa reforme sektora bezbjednosti.

Vojska Crne Gore

- Hrvatska kompanija KROKO uskoro će isporučiti 2.000 kompleta uniformi pripadnicima Vojske Crne Gore, a isporuka je vrijedna oko 1,2 miliona eura. Hrvati će osim novih uniformi izraditi i ruksake, borbene šljemove sa navlakama i balističke prsluke za

potrebe specijalaca crnogorske Vojske, a KROKO uniforme će nositi i pripadnici VCG koji budu išli u mirovne misije.

- U skladu sa novom strukturom Vojske, koja je usklađena sa standardima i praksom država članica NATO-a, imenovani novi komandati svih jedinica VCG. Prema novoj organizaciji, VCG će imati samo jednu jedinicu ranga brigade, a ne kao do sada tri, manje zaposlenih u Generalštabu, a planirano je povećanje broja ljudi sa "trupnim zaduženjima".

- Pučinski remorker PR-41 „Orada“, predstavljao je Mornaricu Vojske Crne Gore na združenoj pomorskoj vježbi zemalja članica Jadransko-jonske inicijative „ADRION LIVEX 09“, održanoj u teritorijalnim vodama Albanije.

- U akvatorijumu oko rta Platamuni i sjeverno od Budve početkom juna održan prvi dio velike taktičke vježbe Mornarice Vojske Crne Gore u kojoj su, po prvi put od osnivanja crnogorskih oružanih snaga, sadejstvovala mornaričke i vazduhoplovne jedinice. Tom prilikom sve vježbovne aktivnosti realizovane su uz radio-komunikaciju na engleskom jeziku i uz korišćene NATO signalnog kodeksa i procedura.

- Nakon višemjesečnih analiza i pronalaza donatora, počeli pripremni radovi na rekonstrukciji dva najveća skladišta naoružanja i vojne opreme "Taraš" i "Brezovik", u kojima je prema najnovijim podacima Ministarstva odbrane, smješteno više od 5.300 tona eksplozivnih sredstava. Projekat modernizacije skladišta sprovodi se u okviru MONDEM-a, koji zajedno realizuju Vlada Crne Gore, Kancelarija UNDP-a i OEBS, a trebalo bi da bude završen u narednoj godini.

- Paralelno sa sanacijom skladišta, u okviru MONDEM-a je pri kraju druga faza uništavanja teškog naoružanja. Na poligonima kasarni u Danilovgradu i Kapinom polju u nikšićkoj opštini i završeno rezanje oko 200 protivavionskih topova 30/2 mm, topova 130 mm N46, kao i 290 komada ručnih bacača M57. Nakon što se završi rezanje to oružje prosječno staro između 40 i 50 godina, biće pretopljeno u pogonima nikšićke "Željezare".

- Najavljeno je da će se pripadnici VCG za učešće u misijama obučavati u trening centrima u Makedoniji i Bugarskoj, a crnogorski pitomci školovati na visokim vojnim školama u Skoplju i Sofiji.

- Najviši vojni zvaničnici Vojske CG predstavili projekta osnivanja Regionalnog centra za obuku pilota helikoptera u Golubovcima.

- Simulator leta za avion Supergaleb (G4), transportovan sa vojnog aerodroma u Golubovcima u Srbiju, shodno ugovoru o donaciji koji su potpisali crnogorski i srpski ministari odbrane početkom februara. Srpska strana, međutim, u pregovima sa crnogorskim Ministarstvom odbrane i dalje ne odustaje od zatjeva da se sa podgoričkog aerodroma u Srbiju vrate i avioni - šest aviona G4 i još jedan trener.

- Već je ustaljeno u posljednjim mjesecima da kasne isplate zarada pripadnicima Vojske CG. Posljednja zarada, ona za maj, uplaćana je većini jedinica iz dva dijela.

- Period prije održavanja parlamentarnih izbora u Crnoj Gori, krajem marta ove godine, obilježile intenzivne posjete čelnika vojske jedinicama VCG, najave gradnje stanova i rekonstrukcije u kasarnama. Za desetak dana sredinom marta, ministar odbrane i načelnik Generalštaba sa saradnicima obišli skoro sve vojne lokacije, objekta i kasarne u Crnoj Gori i otvorili više gradilišta na kojima će se graditi stanovi za pripadnike vojske.

- Ministarstvo odbrane raspisalo oglas za davanje u zakup na neodređeno vrijeme 16 vojnih stanova u Podgorici, Nikšiću, Ulcinju, Pljevljima, Kolašinu i Tivtu.

- Pred Privrednim sudom u Podgorici već mjesecim se vodi sudski proces u kojem beogradska kompanija "Cofis" od države potražuje više od 5,9 miliona dolara. Ta firma je prije dvije godine tužila je tivatski vojno-remontni zavod Arsenal, zbog zbog pretrpljene štete nastale nepoštovanjem rokova u remontu pet starih raketnih čamaca tipa "osa I", koje je Ministarstvo odbrane SCG prije oko četiri godine, posredstvom "Cofisa", prodalo Ratnoj mornarici Egipta. Likvidacioni tim Arsenala osporava ta potraživanja, a od "Cofisa", kontra tužbom traži naplatu oko 200.000 eura, po osnovu usluga koje je radio za tu kompaniju.

NATO promoteri

- Slovačka Atlantska komisija, uz podršku Ministarstava inostranih poslova Crne Gore i Slovačke, kao i vladinog Koordinacionog tijela za implementaciju komunikacione strategija za evro-atlantske integracije realizovala višemjesečni projekat podrške crnogorskom putu u NATO. Sredinom marta organizovan seminar za zaposlene u javnoj upravi, zatim javne tribine u većini crnogorskih opština, a projekat je završen regionalnom konferencijom o evro-atlantskim perspektivama Balkana koja je održana u Kolašinu.

- I Ambasada Mađarske, kao kontakt ambasada NATO-a za Crnu Goru, najavila da će se aktivnije uključiti u proces podrške priključenju Alijansi. U dvogodišnjem projektu, između ostalog, planirano organizovanje posjeta NATO-u i članicama tog saveza, dolazak zvaničnika Alijanse u Crnu Goru, štampanje publikacija, i organizovanje seminara i tribina.

- Formirana ALFA mreža za podršku članstvu Crne Gore u NATO koji čini šest NVOa. Uz podršku ambasade Sjedinjenih Američkih Država, ALFA mreža započela višemjesečni projekat "Među jednakima", koji predviđa državanje radionica i javnih tribina sa različitim akterima u društvu, a posebno iz civilnog sektora, vezano za konkretne vidove saradnje sa NATO-om. U okviru tog projekta u Ulcinju održana trodnevna radionica posvećena ekološkim aspektima članstva Crne Gore u NATO, na kojoj su učestvovali predstavnici 18 ekoloških NVO iz Crne Gore i regiona. Najavljena i slična aktivnost sa predstavnicima civilnog sektora koji se bave pitanjima ženskih prava.

- ALFA centar i Nansen dijalog centar raspisali konkurs za najbolji esej na temu "Moje viđenje odnosa Crne Gore i NATO". Autor najboljeg rada po ocjeni petočlanog žirija je magistar Dritan Abazović. Nedugo nakon ovog projekta, u okviru projekta Slovačke Atlantske komisije, organizovan još jedan konkurs, na kojem je bio ekstermno mali broj pristiglih radova.

- U organizaciji Euro-atlantskog kluba Crne Gore održana tribina o ekonomskim aspektima ulaska Crne Gore u NATO. Po prvi put iznijete konkretne cifre koliko će neke zajedničke aktivnosti sa NATO-om potencijalno koštati Crnu Goru. Saopštena procjena da jedan vojnik u prosječno rizičnoj NATO operaciji za šest mjeseci košta oko 30.000 eura, odnosno da kontingent od deset vojnika u misiji srednjeg intenziteta za šest mjeseci može koštati oko 300 hiljada eura. To se odnosi samo na personalne troškove za vojnike, zarade, oprema i osiguranje, te da tome treba dodati još oko 270.000 hiljada za fiksne troškove desetočlane jedinice – transport, smještaj, vozila. EAK takođe održao nekoliko tribina u više crnogorskih opština o učešću u misijama, ali i dugim aspektima članstva u NATO-u.

- Održan sastanak predstavnika vojnih penzionera sa članovima nikšićkog ALFA centra, na temu kako vojni veterani u Crnoj Gori vide integracije u NATO savez. Saopšteno da vojni penzioneri, njih više od 90 odsto ne podržavaju članstvo Crne Gore u NATO-u, i smatraju da je Partnerstvo za mir dovoljan okvir za saradnju sa tim savezom. To je prvi put da te bivše vojne profesionalce neko konsultuje, iako su među skoro 3.000 članova udruženja brojni stručnjaci sa najvišim vojnim školama i dugogodišnjim iskustvom u različitim bezbjednosnim oblastima.

- Udruženja boraca ratova od 1990. godine saopštilo da se protivi ulasku Crne Gore u NATO kao i da "energično" zastupa stav da o tom pitanju mogu jedino odlučiti građani na referendumu. Inače, to udruženje je jedino u Crnoj Gori zvanično obilježilo desetogodišnjicu NATO bombardovanja Srbije i Crne Gore, kako je saopšteno "evociranjem uspomena na više od hiljadu poginulih pripadnika oružanih snaga SRJ".

- Političke stranke, kao ni predstavnici civilnog sektora koje se protive crnogorskom članstvu u NATO-u, u posljednjih tri mjeseca nijesu bili aktivni u komentarisanju odluka vlade i aktivnosti državnih resora po pitanju članstva u tom savezu.

II GENERALNE OCJENE

- Odluka NATO samita da otvara vrata MAP-a Crnoj Gori, odnosno dobijanje statusa kandidata, prema procjenam, očekuje se već na jesen. U tom slučaju, Crna Gora bi već početkom sljedeće godine mogla da počne sa sprovođenjem prvog godišnjeg programa aktivnosti kao zamijla kandidat. Međutim, iz Brisela su nakon samita Alijanse stigle poruke da će se Crna Gora pozvati u MAP samo ako intezivira napore u reformskim procesima, posebno u oblasti reforme pravosuđa, nastavaku reformi policije, kao i zakruživanju zakonskih mehanizma za civilnu kontrolu sektora odbrane.

- Iako se niti u jednom zvaničnom dokumentu Alijanse to ne pominje, niti će to zvanično potvrditi neki NATO zvaničnik, odluku o dobijanju statusa kandidata, ali i onu o članstvu, svakako će ubrzati slanje vojske u NATO vođenu operaciju u Avganistanu. Zato se crnogorskoj Vladi intezivno radi da osim medicinskog tima, što prije u Avganistan uputi i jedinicu sa oružjem. Tako se o upućivanju vođa VCG uskoro očekuje i formalan predlog prema Skupštini, koji mora da usvoji takvu odluku. I sa skoro završenog ministarskog sastanka NATO-a i zemalja Partnerstva za Mir, na kojem je učestvovala i crnogorska

delegacija, stiglo je „ohrabrenje“ zemljama koje još nijesu u Kabulu, da uskoro pošalju svoje trupe i za to će imati podršku Alijanse.

- U međuvremenu, osim Zakona o misijama i dvije uredbe, ali bez iznosa dnevnica za ISAF operaciju, Crne Gora nije donijela nikakav dokument koji bi definisao precizan set kriterijuma za slanjem jedinica vojske u NATO vođene operacije. Takođe, ne postoji ni ozbiljna analiza koji su i kakvi kapaciteti države za učestvovanje u takvim međunarodnim aktivnostima.

- Iako je donijeta odluka da buduća crnogoska jedinica u Avganistan ide kao dio njemačkog kontigenta, a zvaničnici Bundesvera (vojske SR Njemačke) se ponudili da ti pripadnici vojske, i to besplatno, treniraju za takve zadatke sa njemačkim vojnicima, crnogorska Vlada je za taj posao ipak angažovana američku kompanije MPRI. Ugovor Ministarstva odbrane i američke kompanije Military profesional resources incorporated (MPRI) za obuku pripadnika crnogorske vojske koji će ići u Avganistan, u iznosu od 2,5 miliona eura, najveći dio obaveza iz ugovora se odnosi na tromjesečnu obuku oko 80 pripadnika Vojske u Danilovgradu. Za ostali iznos, MPRI će biti angažovan za “konsultantske usluge”. Odluka da se za pripremu te jedinice angažuje američka kompanija, poznata po svom angažmanu za pripremu plaćenika u Iraku i Avganistanu, nije naišla na odobravanje njemačkih partnera crnogorske Vojske, niti na odobravanje crnogorske javnosti. Konkretnih reakcija državnih organa za sada nije bilo.

- Iako je Ministarstvo odbrane to negiralo tvrdeći da je riječ o „ranije planiranim posjetama“, aktivnosti vojnih zvaničnika neposredno pred održavanje parlamnetarnih izbora, bili su primjer koji ne doprinosi razvoju demokratije i fer izbornog procesa. Najave gradnje stanova u nekoliko crnogorskih opština, otvaranje dva gradilišta za izgradnju vojnih stanova u Podgorici, najava rekonstrukcije u kasarnama, posjete mornarici i vazduhoplovstvu, pa čak i akcija “Dan Vojske u vašem gradu”, nedvoljno su ličili na “redovne aktivnosti Ministarstva odbrane”. Tako intezivna aktivnost Ministarstva odbrane nakon izbora je naglo utihnula, a gradilišta za vojne stanove ne tako aktivna kao u predizbornom periodu.

- Nova racionalnija organizacije Vojske, brojne međunarodne aktivnosti, učestvovanje na NATO vježbama, pa i projekat osnivanja regionalnog helikopterskog centra, u kojem će se trenirati čak i NATO piloti, dokaz je da su oružane snage Crne Gore u odnosu na druge segmente u državi, postigle ponajviše u dostizanju NATO standarda, odnosno potrebnog stepena operativnosti sa snagama Alijanse. I najavljena rekonstrukcija skladišta, obučavanje ljudi koji će rukovati za zalihama municija i naoružanja, uništavanje viškova naoružanja, brojni primjeri edukacije pripadnika vojske u inostranstvu, činjenice su koje idu u prilog takvim tvrdnjama.

- Kao i u predhodnom periodu, “najslabija karika” u procesu atlantskih integracija je kampanja, koja služi za “informisanju građana o prednosima članstva”. Sve su glasnije ocjene da iako je kampanja o članstvu Crne Gore u Alijansi sve je intenzivnija, a aktivnosti skoro svakodnevnne, njen sadržaj nije mnogo unaprijeđen u odnosu na početak. Isti govornici, sa sličnim prezentacijama, u istim salama, koji ponavljaju iste argumente i primjere o benefitima članstva, bez i malo kritičkog osrta. Pojedini mediji posebno afirmišu ovakav pristup. Primjer za to je projekat koji je početkom godine najavljan kao ambiciozna zajednička aktivnosti dvije sestrinske organizacije, Evro-atlanstskog kluba Crne Gore i slovačke Atlanstke komisija, i sa Fratišekom Lipkom kao supervizorom. Kad je došlo do konkretnih aktivnosti, koordinaija Podgorica – Bratislava nije bila idealna (Slovaci su trebali da finansiraju projekat), pa se Ministarstvo inostranih poslova uključilo, spašavajući projekat, a crnogorski EAK povukao iz projekta.

Prvo je propao seminar za novinare, jer se uprkos brojnim pozivima nije pojavio nijedan predstavnik medija. Onda je sredinom maja organizovana “speaker tour”, gdje su Slovaci, uz brojne državne zvaničnike i predstavnike diplomatskog kora, pet dana i u skoro svim crnogorskim opštinama govorili pred skoro praznim salama. Prije toga je skup na Univerzitetu “Donja Gorica”, iako najavljen kao prilika se govori o prednostima, ali i manama članstvama u NATO-u, završio kao fijasko, jer su učesnici panel diskusije odbili da odgovore i na jedino pitanje koje se odnosilo na nedostatke članstvu u NATO. Slično je bilo i na tribini u Nikšiću, ali i u Plavu, gdje je su neki slovački govornici napustili skup zbog “nezgodnih” pitanja vezno za bombardovanje Murina.

- Osim projekta sa Slovačkom, predhodan kvartal su obilježile mnogobroje slične aktivnosti, koje su se, iako u organizaciji različitih institucija i NVO, često preklapale. Bilo je primjera da se dnevno, i to u različitim gradovima, održavaju i po četiri NATO skupa. Jedino osvježenje bile su tribine o ekonomskim i ekološkim aspektima članstva, koje su poslije više

od dvije godine NATO kampanje, ponudile neke konkretne podatke i nove informacije građanima Crne Gore.

- Na skupovima promocije članstva u NATO-u nastvaljano je da se licitira o uzročno-posljedičnoj vezi ulaska u NATO i EU. I dalje se iznose tvrdnje da NATO nema alternative, a posebno da je članstvo u tom savezu uslov za ulazak u EU, iako sasvim suprotno tvrde zvaničnici oba saveza u javnim obraćanjima. Takođe, uslovi i potreban nivo reformi za EU i Sjevernoatlantski savez se u javnim istupima NATO promotera često poistovjećuju, iako je jasno da pritanje EU zahitjeva sveobuhvatne refome najširih struktura u cijeloj državi.

III PREPORUKE

- 1. Intezivirati napore u reformskim procesima važnim za atlantske integracije, posebno u oblasti reforme pravosuđa i policije, bobre protiv organizovanog kriminala, kao i zakruživanju legislativnih mehanizama za civilnu kontrolu sektora odbrane.**
- 2. Obezbjediti precizan set kriterijuma zašto, sa kojim ciljem, a posebno koji su nacionalni interesi za slanje jedinica vojske u NATO vođene operacije. Takođe, izraditi sveobuhvatnu analiza koji su i kakvi kapaciteti države za učestvovanje u takvim međunarodnim aktivnostima.**
- 3. Ne insistirati na hitnom slanju vojske u misije, dok se ne obezbjede svi potrebni uslovi vezno za obuku i opremanje, kao i osiguranje od eventualnih neželjenih posljedica.**
- 4. Budžetska sredstva, posebno za trening, opremanje i nabavku naoružanja za jedinica za misije, koristiti racionalno i transparentno. Efikasni ispitati eventualne zloupotrebe.**
- 5. Nastaviti sa započetom modernizacijom oružanih snaga, vodeći računa o realnim potrebama države u tom segmentu. Stvoriti uslove i za reformisanje ostalih segmenta u sektoru bezbjednosti i odbrane važnih za NATO integracije – sudstva, policije i sektora civilne zaštite.**
- 6. Obezbjediti značajnije učešće Skupštine i Odbora za bezbjednost i odbranu ne samo u završnoj fazi donošenja zakonskih propisa, već i tokom izrade takvih akata. Kako će veći dio članova novog saziva Odbora za bezbjednost i odbranu biti nov, obezbjediti njihovu hitnu i kvalitetnu obuku.**
- 7. Depolitizovati najviše vojne i odbrambene strukture, kao i kompletne oružane snage, i sankcionisati zloupotrebe u tom smislu.**
- 8. Stvoriti uslove da umjesto otvorene propagande za ulazak u NATO, aktivnosti vladinog Koordinacionog tima budu otvorene javne debate na kojima će neistomišljenici moći da suprotstave stavove, i kao priliku da se javnosti obezbjede „dvije strane“ članstva u NATO-u. Koristiti više spostvene resurse i ekspertska mišljenja domaćih stručnjaka, a racionalno i transparentno trošiti budžetska sredstva i u toj oblasti. Argumenta za ulazak u NATO ima sasvim dovoljno, te ne postoji potreba da usljed netačnih ili polutačnih argumenta, proces bude ugrožen.**
- 9. Aktivnosti u NATO kampanji osvježiti novim sadržajima, događajima i učesnicima, koji će građanima obezbjediti istinite i stručne informacije o NATO-u, funkcionisanju tog saveza, njegovoj ulozi na Blakanu i mogućnostima saradnje sa Alijansom.**
- 10. Prestati sa isključivom retorikom da je članstvo u NATO-u bez alternative, sa nemjerljivim benefitima, te da bi te integracije građani većinski podržali „da imaju dovoljno znanja i da se oslobode predrasuda“.**
- 11. Analizirati i zakonsku urediti funkcionisanje privatnih bezbjednosnih agencija, jer prijeti opasnost da broj upolsenih u njima bude veći od broja uposlanih u državnim institucijama koje se bave bezbjednošću.**